

SLOHOVÉ ÚLOHY V SEDMÉ TŘÍDĚ

Ida Viktorová

OBSAH

PALEČEK

PUNĚA

NA HORÁCH

NOVINOVÁ ZPRÁVA

ZÁVĚR

PŘÍLOHY

Z výuky a školního psaní v 7. třídě se budeme zajímat zejména o psaní dětí a jejich práci s texty v rámci slohového vyučování. K výuce slohu byla používána v tomto školním roce učebnice českého jazyka¹, její slohová část.

Výuka slohu v sedmé třídě je dosti rozsáhlá. Navazuje na látku předešlých ročníků zejména v oblasti vypravování, důraz je kladen také na různé druhy popisu. Látka je doplněna dalšími útvary jako životopis, žádost, pozvánka a výtah.² Jednotlivé ukázky druhů textů v učebnici jsou vždy doplněny značným množstvím úkolů a z nich plynoucích slohových poznatků. Již v loňském roce jsme upozornili, že se poprvé ve slohové látce v učebnicích objevují konkrétní poznatky určené k verbálnímu naučení a používání. Zde se tento trend jednoznačně dále rozvíjí. Buduje se systém slohového učiva.

V naší 7.A. třídě Žluté školy se výuka držela výhradně námětů z učebnice, jednotlivé žánry textu i úkoly okolo nich byly prováděny výběrově. Vůbec nebyly probrány *žádost, pozvánka a výtah*.

My se budeme věnovat zejména takovým školním úkolům, jejichž výsledkem byl psaný text a ve kterých docházelo k nějakým změnám žánru. Takové úkoly se v sedmé třídě vyskytovaly hojně.

Zařadila jsem úlohy na práci s osnovou (Na horách Puněa), vyhledávání odpovědí na otázky - zpracování textu (Paleček), psaní textu na základě textové předlohy jiného žánru (novinová zpráva – vyprávění).

Vybrané úkoly se také dotknou problematiky redukce a rozšiřování textu, kterou jsem sledovala v minulých letech. Podobné úkoly často směřují nejen k práci s kvantitou textu, ale i ke změně žánru textu buď skrytě (úkoly s osnovou textu) nebo zjevně (novinová zpráva vs. vyprávění).

¹ Styblík, V.; Čechová, M.; Hauser, P.; Hošnová, E.: Český jazyk pro 7. ročník ZŠ. SPN, Praha 1997.

² Slohové učivo v sedmém ročníku (učebnice ČJ): Sloh a komunikace

- Vypravování
- Popis
 - Popis uměleckých děl
 - Líčení
 - Popis výrobků a pracovních postupů
 - Užití odborných názvů v popisu
 - Charakteristika
- Životopis
- Žádost
- Pozvánka
- Výtah

Podíváme se také na to, jak jednotlivé děti této třídy ve svých úlohách postupovaly. Připomínám, že část dětí pochází z dyslektické třídy a připojily se až v šestém ročníku. Z nich zde vystupuje Květa, Dominik a Martin.

Paleček

První psaný text, kterému se budeme věnovat, je velmi krátký, má obvykle pouze několik slov. Vznikl jako odpověď na jeden slohový úkol v rámci kapitoly "Vypravování".

Děti četly povídku "Bratr Paleček a lupič"³ a poté písemně odpovídaly na otázky v učebnici.

Bratr Paleček a lupič

Král Jiří dával Palečkovi každou sobotu patnáct bílých grošů a Paleček je nosíval podle tehdejšího zvyku v koženém měšečku u pasu. Neužíval těch peněz pro sebe a také se u něho obyčejně dlouho neudržely – rozdával je těm, kdo měli dětí mnoho a statků málo, poděloval těmi královskými groši nejpotřebnější chudáky.

Jednou v sobotu se bratr paleček přímo od krále vydal na cestu a přišel do jedné hospody, aby tam přespal. Hospodský uložil Palečka do světnice s jakýmsi neznámým člověkem. ten člověk se tvářil jako přítel, byl to však lotr, který toužil po cizích penězích. Aby Palečka zmátl, předstíral ospalost, a sotva vlezli do postele a zhasli, dělal, že spí.

Paleček dobře prohlédl ten úskok. věděl, že ničema ho takto chce ukonejšit k bezstarostnému spánku a pak mu spícímu měšeček s penězi uřezat a zmizet. I dělal také paleček, že spí, ale ve skutečnosti bedlivě sledoval, co lupič chystá. Tak hlídali jeden druhého a nespali dlouho přes půlnoc.

Tu najednou paleček vstal, šel k lupiči, který se tvářil, že spí, zatřásl jím a pravil:

„Vstaň a rozsviť.“ A jakmile ten ničema rozsvítil, vysypal bratr paleček z měšečku své peníze a začal je rozdělovat a udělal dvě stejné hromádky. V každé bylo sedm a půl groše.

Lupič strnul a koukal vyjeveně.

„Poslouchej bratře,“ řekl mu Paleček, „ ty nespíš a já dobře vím proč – chceš mi uřezat můj měšec s penězi. Já také nespím, protože tě hlídám, abys to neudělal. takhle si oba trápíme hlavy. udělejme to tedy jinak. Z těch patnácti bílých grošů, které mám, vezmi si ty sedm a půl, já si také vezmu sedm a půl. A dejme si pokoj a spěme. A ještě op jedno tě prosím, bratře – nech toho svého zlodějského řemesla. nenecháš-li ho, buď si jist, že skončíš na šibenici.“

Takové jednání lupiče ohromilo. A kdo ví, snad z něho Palečkova moudrost a laskavé bláznovství udělaly lepšího člověka. Jisté je, že té sobotní noci užili pak oba lépe než vzájemnému hlídání v předstíraném spánku.

První otázka k textu, u které jako jediné se zastavíme, zněla: *Která událost je základem vypravování?*

Zadání představuje úlohu na zpracování textu, směřuje k vyjádření tématu přečteného textu, možná i anotaci nebo resumé. Děti úkol řešily velmi různě.⁴

³ Podle E. Frynty. Učebnice s. 141 - 142.

⁴ Všechny texty dětí jsou v příloze.

Z patnácti odevzdaných úloh je jich šest zpracováno jako "resumé", deset, tedy většinu vypracovaných úloh bychom mohli označit jako "téma" a dvě jsou zcela mimo zadání.

Resumé odevzdalo šest žáků (Barbora 2, Martin, Šárka, Ota, Petra 1 a Petr1). Mimo Martina jde o dobré žáky, kteří mají většinou vyznamenání. Martin je naopak jeden z nejhorších žáků, prospívá se čtyřkami (dyslektická třída). V jeho textech vždy narazíme na určité problémy s pravopisem, grafickou úpravou a písmem. Zpracováním úkolu však patří jednoznačně do této skupiny dětí.

Všechna resumé dobře odpovídají zadanému textu, pouze Šárka sloučila postavu hospodského se zlodějem, asi příliš rychle četla.

Lupič chtěl okrást Palečka o jeho groše, ale Paleček se s ním o své peníze rozdělil a lupič se stal lepším člověkem (Barbora).

Paleček dostava 15 grošu, chtěly ho obrat a on se rozdělil. Jak stal z něj člověkem (Martin)

Hospodský chtěl Palečka okrást, ale on se s ním rozdělil spravedlivě a hospodský se stal lepším člověkem (Šárka)

Paleček je laskavý blázen, který pomáhá chudým. Jednou ho uložili do světnice se zlodějem v noci jeden druhého hlídal. Paleček vstal a rozdělil mezi ně 15 bílých grošů. (Ota)

Dobrý člověk pomáhal chudým a jednou dal zlodějovi půlku peněz co měl a řekl mu ať nechá zlodějství jinak skončí na šibenici (Petr K.)

Lupič chtěl okrást Palečka, ale na konec to neudělal, protože se s ním Paleček rozdělil (Petra)

U největší skupiny dětí můžeme výslednou podobu této úlohy označit jako "téma".. Nacházíme je u Barbory, Šimona, Petry 2, Květy, Táni, Petra 2, Dominika, Jakuba, a Kláry. Nejčastější znění vypadalo jako : *Lupič chtěl okrást Palečka (Šimon), Paleček spí se zlodějem (Květa), Lupič chtěl ukrást Palečkovi peníze (Petr 2), až po krátké Ukradení peněz (Kuba).* Děti, které řeší úlohu takto, pocházejí z celého prospěchového rejstříku třídy.

Pokud bychom byli však přísnější, nemohli bychom tyto texty „témata“ uznat jako zvládnuté řešení. Základem tohoto vyprávění je zpracování tématu a nikoliv téma samo. Pak bychom samozřejmě mohli mít i připomínky k řešení samotných resumé.

Dva chlapci, kteří úlohu nezvládli, nepatří k dyslektické části třídy. Jedná se o jednoho průměrného chlapce, který je ovšem "příliš rychlý" (Michal) a jednoho podprůměrného chlapce, nikoliv však nejhoršího (Mirek).

Paleček dostane groše (Mirek)

Král Jiří dával Palečkovi každou sobotu 15 bílých grošů (Michal)

K výsledkům této práce se ještě později vrátíme.

Punt'a

Další úloha představuje jeden typ redukce textu. Děti měly vypracovat osnovu ke článku v učebnici "Punt'a na výletě"⁵.

Punt'a na výletě

Chystáme se na výlet. Ráno slunečné, jako vymalované. Vyjdeme z vrátek naší chalupy, ale o nohy se nám otírá sousedův Punt'a. Co povídám, v době, kdy jsme na chalupě, je podle nepsaných práv zcela náš. Přece Punt'u neodeženeme. A tak jdeme všichni tři na výlet společně. To ještě nevíme, co nás čeká.

Zatím co my urazíme jeden kilometr po silnici, cestě stezce nebo po mezi, Punt'a v kruzích kolem nás oběhne nejméně pět kilometrů. Tu vyplaší zajíčka, tam přeskočí potok, tam přeskočí potok, vymete remízky. Punt'u jen stěží uklidňujeme.

Vyšli jsme na výlet bez přesnídávky, snad si něco cestou koupíme v některé venkovské hospůdce. Avšak než si sedneme k svému párku s hořčicí, musíme nakrmit Punt'u. Dostal párek a pokyn, aby čekal za dveřmi. Ale vykládejte něco pejskovi, který chce být s vámi u vašeho stolu, tak chudák kňučí za hospodskými dveřmi, až se ho hostinskému zželí a dovolí ho vzít dovnitř. Tady Punt'a poobědvá znovu, zhltně větší část našich párků.

Osvěžení pokračujeme všichni v cestě milou krajinou Českomoravské vrchoviny. kolem rybníků, potoků, kolem lesíků s bažanty a polí se zajíci. Punt'a čile pobíhá kolem nás. A opět“ my vždy jeden kilometr, Punt'a nejméně pět. Raduje se s námi z pěkného výletu...

Vracíme se do vsi, ušli jsme nějakých dvacet kilometrů, pes, jak víte, asi pětkrát tolik. Teprve teď pozorujeme, že ztrácí tempo. Jak otevřeme dveře do chalupy, Punt'a ulehne v síni a už se ani nepohne. nereaguje ani na zavolání k jídlu.

Co zbývá? Chundeláčkovi dát jídlo rukou přímo k tlamičce. On jindy nevybíravý, sní jen kousíček masa. Co mu je? Má horký čumáček, nedostane zápal? Honem sháníme teplou pokrývku, podložíme ji pod něho a sledujeme, zda milý „podvratáček“, napůl afgánský chrt a napůl foxteriér, neonemocní.

Punt'a leží pořád bez hnutí. A tak ho tentokrát necháváme spát v chalupě, třebaže jindy nocuje pod širým nebem.

Ozývá se v nás špatné svědomí. měli jsme Punt'u nechat doma, i když by nešťastně kňučel. jen neradi ho opouštíme a ukládáme se k spánku. Co s ním bude?

Ráno hned ve čtyři se budím a první myšlenka patří Punt'ovi. běžím do síně – a tam Punt'a svěží jako rybička se ke mně hrne.

Učitelka s dětmi článek přečetla v hodině slohu, ale osnovu netvořila s dětmi společně. Pouze první bod osnovy je stejný - navržený učitelkou, další již psaly jednotlivé děti samy. Učitelka pouze zmínila možnost použít členění na odstavce a ke každému odstavci vytvořit odpovídající bod osnovy.

Děti znají práci s osnovou již velmi dlouho, začínaly již na prvním stupni ZŠ. Tato pozornost věnovaná osnově se konečně poněkud zúročila. V určitých aspektech jsou již všechny děti schopny (na podobné jednoduché úrovni, jakou představoval zmíněný článek) vytvořit odpovídající osnovu.

⁵ Učebnice s. 144 - 145

Děti také bezpečně vědí, jak osnova graficky vypadá. Nikdo nemá problémy s číslování jednotlivých bodů, potíže jsou spíše s jednotným zápisem buď vždy velkým nebo malým písmenem. Jednotný zápis vidíme u devíti dětí (Petra 1, Ota, Michal, Mírek, Šimon, Táňa, Petr 2, Jakub, Šárka). Jde většinou (s výjimkou Mirka) o děti z lepší prospěchové poloviny třídy. Ve druhé skupině děti míchají velká a malá písmena na počátku každého bodu osnovy. Jde o děti prospěchově silné (Klára, Petr 1, Barbora 1) a děti slabší (Dominik).

Např. osnova Kláry vypadá takto:

Punťa na výletě

1. Příprava na výlet
2. 1 km cesty
3. osvěžení
4. Punťa nemocen
5. Strach o Punťu
6. Punťa probuzen - ve formě

Máme k dispozici čtrnáct vypracovaných osnov této povídky ve školním sešitě na český jazyk. Osnovy jsou různě dlouhé, ne všechny děti pracovaly po odstavcích. Jednotlivé osnovy mají pět bodů (dvě děti), šest bodů (čtyři děti), sedm bodů (čtyři děti), osm bodů (tři děti) a devět bodů (jedno dítě). Článek sám má devět odstavců, tolik jim má jako bodů osnovy pouze Táňa.

Uvádíme osnovu Táni jako nejdelší, tedy i jako příklad, o který se můžeme opřít.

Punťa na výletě

1. Příprava na výlet
2. Energický Punťa
3. Jídlo
4. Čilí Punťa
5. Punťa nechce jíst
6. Nemocný Punťa
7. Punťa spí v chalupě
8. Špatné svědomí
9. Zdravý Punťa

Někteří ovšem zavádějí další hierarchie. Jejich body osnovy jsou bohatší a obsahují několik hesel. Např. Barbora 1 spojuje do jednoho bodu : *Pokračování - příchod domů - Punťa vyčerpán*. Podobný postup uplatňuje i v dalších bodech své osnovy. To jí dovoluje sjednotit určité části děje a přitom zachovat podstatné jevy, které si přeje v osnově mít. Může zahrnout do jednoho bodu několik rovin vyprávění (rozvíjení určité části děje, čas, několik hledisek - osoby vs. pes). Celá osnova pak vypadá takto:

Punťa na výletě

1. Příprava na výlet
2. výlet – Punťa běhá o několik km více
3. Oběd v hospodě
4. Pokračování – příchod domů – Punťa vyčerpán
5. Strach o Punťu

6. Probuzení – Punt'a v pohodě

I ty nejkratší pětibodové osnovy (Martin, Dominik) vystihují základní linii děje. Dominik začal původně velmi zešíroka, ale pak si nevěděl rady a osnovu hodně zestručnil.

Punt'a na výletě

1. *Příprava na výlet*
2. (vyšli jsme si na výlet - škrtnuto) *ušli jsme kilometr*
3. *šli jsme do hospůdky*
4. (po osvěžení pokračujeme dále -škrtnuto) *unavený Punt'a*
5. (chudáčkovi musíme dát jídlo pod čumák - škrtnuto) *ráno Punt'a byl v pořátku*

První bod osnovy mají skoro všechny děti stejný *Příprava na výlet, Chystáme se na výlet*. Až do třetího bodu se všechny děti drží také prvních třech odstavců v učebnici. Rozdíly jsou spíše obsahové (a to zejména u bodu druhého) a formulační.

Druhý bod zpracovaly děti různě (ale týká se u všech stejného odstavce článku) ; menší část dětí označí počátek cesty: *1 kilometr, ušli jsme jeden kilometr, začátek výletu*, větší část pak zohlední aktivitu psa: *Punt'a prozkoumává okolí, Punt'a ujde 5x více než my, Punt'a běží 5x tolik, aktivní pes* atd.

Třetí bod zachycuje fázi občerstvení, a to opět u všech dětí dost podobně : *Osvěžení, Naobědvali jsme se v hospodě punt'a s námi, zastávka občerstvení, oběd v hospodě* apod.

Zbytek článku je zpracován rozdílně. Tři děti méně významnou část textu ignorují a pokračují přímo již oddílem děje, kde začíná být pes unaven a děti mají o něj strach. Ostatní však zpracují i další část textu o výletě nejčastěji jedním (v osmi případech) nebo dvěma body (ve dvou případech) osnovy: *Pokračování v cestě, ušli jsme 20 km a pes 5x víc, pokračování v cestě, vracení do vsi, radujeme se z krásného výletu* ad.

Další část osnov dětí zachycuje "nemoc pejska". Opět je tato část včleněna do jednoho až třech bodů osnovy. Pokud děti použili jeden bod, je v něm vždy označeno "onemocnění psa". V rozšířených bodech je pak onemocnění psa vystupňováno, případně zmíněno "špatné svědomí dětí" (*Po navrácení do vsi Punt'a ztrácí tempo - V chalupě Punt'a ani nejí - S těžkým svědomím ukládáme Punt'u k spánku*).

Po obsahové stránce osnovy dětí odpovídají původnímu textu, až na drobné výjimky jako *Nemáme jídlo* (Petr 2).

Formulačně sledujeme dva typy osnov dětí. V prvním jsou body osnovy velmi stručné, označují jednotlivé části děje většinou podstatnými a přídavnými jmény (*Návrat domů, Podezření z nemoci, Unavený Punt'a* ad.).

Jinde chtějí děti zaznamenat děj dynamicky, používají více sloves, body osnovy mají podobu kratších (*Punt'a vypadá nemocen, Punt'a nechce jíst*) či delších vět (pouze v jednom případě u Petry 1 - *Po navrácení do vsi punt'a ztrácí tempo*).

Občas můžeme pozorovat také různé kombinace obou postupů. Kloní se však vždy více k jednomu ze jmenovaných přístupů. Jako příklad uvádíme osnovu Kuby:

punt'a na výletě

1. *příprava na výlet*
2. *výlet začíná*

3. v hospodě
4. Punt'a zpomaluje
5. doma
6. Punt'a nemocný
7. šťastný konec

Úloha s osnovou textu byla v tomto případě ovšem dost snadná díky jednoduchému ději článku o Punt'ovi. Proti loňskému roku (složitá japonská pohádka) však měly děti s touto osnovou méně práce a zvládly ji po obsahové i formální stránce. Přetrvávají problémy se zápisem (velká a malá písmena pro jednotlivé body osnovy), pravopisem apod. Rozsáhlé "vyprávěcí" osnovy se již neobjevují. V minulém roce byla přítom takových prací celá řada. I slabí žáci jako Dominik, u které jako jediného jsme viděli náznaky podobného postupu, jsou schopni úlohu opravit do vhodnější podoby. Všechny osnovy dětí také vcelku zachycují rozvíjející se děj předloženého článku.

Na horách

Tento úkol byl vlastně opačný, text z učebnice se rozšiřoval. Děti použily stručné vyprávění, na základě kterého měly napsat delší příběh.

Na horách

1. Na stanici Horské služby drnčí telefon, zdvíhá ho nejmladší člen.
2. Dovídá se, že se do chaty nevrátili z lyžařského výcviku dva chlapci.
3. Skupina mužů jde chlapce hledat: projíždějí trasu mezi chatou a loukou, na níž chlapci dopoledne jezdili.
4. Hledání je namáhavé, protože sněží, je zima a tma.
5. Teprve na opakované volání a světelné signály se ozývá slabá odpověď stranou od prohledávané trasy.
6. Horská služba nachází oba chlapce schoulené pod stromem, zaváté a celé vystrašené.
7. Až v chatě se všichni dovídají, že se chlapci při návratu opozdili: chtěli si ještě zaježdit sami, a proto instruktorovi nic neřekli, a tak je zastihla tma a v ní zabloudili.
8. Dobrodružství skončilo šťastně jen díky obětavosti členů Horské služby.

V učebnici je tento úkol uveden takto:

*Krátké vypravování (vlastně podrobnou osnovu) doplňte a rozved'te.
Pojmenujte jednající osoby, místa..., osoby charakterizujte pomocí přídavných jmen.
Děj se pokuste rozvinout, učinit ho zajímavější užitím dalších dějových sloves, přímé řeči, tázacích i zvolacích vět.⁶*

Vidíme, že autoři učebnice dětem dobře určili charakter výchozího textu. Jedná se opravdu spíše o stručné a chudé vyprávění nežli o osnovu. Žánr osnovy je v něm přesto značně cítit (*podrobná osnova*) například také díky číslování. Jde vlastně o mezitext, kdy osnova je již poněkud rozvedena a její rozšiřování může ve stejném duchu dále pokračovat. Dětem je předložen jakýsi polotovar spolu s návodem, jak dále text obohacovat a rozvíjet.

⁶ Učebnice s. 148 - 149.

Učitelka s dětmi příběh přečetla, také návod k práci. Ústně vyzkoušely děti a učitelkou některé varianty rozvíjení textu z učebnice. Dále děti vypracovaly samostatně vlastní text příběhu.

Úkol byl relativně lehký, děti podobná zadání opět již znají a pracovaly i s náročnější variantou - rozšířením textu na základě pouhé osnovy. Podobné úlohy jsou však didakticky výhodné. Dovolují dětem několikrát opakovaně pracovat na rozšiřování a změnách textu, které je vždy znovu a znovu možné.

Jelikož se jedná o rozšíření textu, zastavíme se na začátku u kvantitativní stránky této úlohy.

Původní osnova - stručné vyprávění - má osm bodů, které postupně rozvíjejí děj a skládá se celkem ze 114 slov.

Děti při tvorbě nových textů užily v průměru 137 slov, tedy nárůst dělá průměrně 23 slov. Rozdíly však byly značné. Nekratší text měl 98 slov, nedosáhl ani rozsahu předlohy a nejdelší 188 slov.

Podíváme se podrobněji na jednotlivé děti. Tabulka uvádí počet slov každého textu všech dětí.⁷

	počet slov	jméno
	98	Michal
	104	Barbora 1
výchozí text	114	Kuba
	128	Petr 2
	129	Klára
	133	Petra 1
průměrný počet	137	Martin
	150	Honza
	160	Táňa
	167	Barbora 2
	188	Petr 1

Vidíme, že dvě, resp. tři děti (Michal, Barbora 1 a Kuba) nepřekročily původní počet slov předlohy. Ostatní pak zvýšily rozsah textu nejméně o 14, nejvíce až o 74 slov. Ze všech jedenácti dětí patří Martin mezi slabší žáky, Kuba a Michal mezi průměrné. Nelze tedy říci, že by prospěchově slabší děti měly i kratší text. Je ovšem také nutné zohlednit kvalitativní vlastnosti výsledných textů.

Nyní se proto podíváme, jaké postupy děti zvolily při práci nad novým textem.

Všechny děti užily mnoho slov, slovních spojení, někdy i celých vět z textu předlohy. Nicméně u žádného z nich nemůžeme nový text považovat za rozšířenou kopii. Děti totiž nepoužily takový postup, kdy by vzaly celou předlohu a přidaly k ní další slova tak, jak jim nabízí učebnice. I ty nejslabší texty nesou známky přepracování. Děti nahradily přinejmenším značné množství slov a slovních spojení jinými a přidaly další celky (jména apod.) . Výsledek

⁷ Textů je pouze jedenáct, protože v té době téměř polovina třídy z důvodu nemoci chyběla ve škole.

tak, pravda, není vždy bohatší, nicméně jde o jiný text. Můžeme se přesvědčit u nejkratšího textu Michala:

Na horách

Na stanici horské služby zvoní telefon a zvedá ho nejmladší člen Zdeněk, kterému je 25 let. Dozvěděl se, že se do chaty nevrátili z výcviku Ota a Pavel. Martin, Dominik a Šimon jdou Otu s Pavlem hledat a projíždějí trasu, kde kluci jezdili.

Jsou unaveni, protože sněží, je zima a tma.

Martin volá: "Haló je tady někdo"? a z druhé strany se slabě ozývá Ota "Tady jsme"

Horská služba našla oba chlapce skrčené pod stromem, zaváté a napůl zmrzlé.

V chatě se dozvěděli, že si chtěli zajezdit sami ale v šeru zabloudili.

Dobrodružství dopadlo dobře díky Horské službě.

U textu Michala si uvědomíme jednu věc, na kterou jsme v minulých letech opakovaně naráželi. Jedná se o přítomnost osnovy v novém textu, což se projevuje většinou zachováním číslování i v delším souvislém textu, oddělováním vět (kvazi odstavců) a dalšími postupy. Vzniká pak dojem, že děti vyplňují body osnovy jako u dotazníku. V našem případě to nebylo úplně možné, protože se nejednalo o klasickou osnovu, i tak ji v některých textech můžeme cítit.

Jediné dvě děti, Martin a Petr 1, použily i u nového textu číslování. Nicméně i ony text přepracovala a číslování vypustily.

Text Martina:

- 1) *Na stanici 5. prosince zadrnčel telefon. Zvedl ho nejlepší (škrtnuto) Petr Kobilák nejmladší člen (prohozeno pořadí slov značkou)*
- 2) *Dovídá se, že do chaty nevrátili z lyžařského výcviku pepa a láďa.*
- 3) *Skupina mužů jde pepu a laďu hledat: prohlížejí trasu mezi chatou a loukou na niž chlapci odpoledne ve 12 00 jezdili.*
- 4) *Hledání je namáhavé, protože sněží je zima a tma*
- 5) *Teprve po opakovaném volání a světelné signály se ozývá slabá odpověď stranou od prohledávané trasy.*
- 6) *Horská služba nachází pepu a laďu schoulené pod smrkovým stromem zavate a cele vystrasene*
- 7) *Až v chate se všichni dovidají ze pepa a lada při navratu opozdili. chteli si jeste zajezdit sami a proto instruktorovi nic neřekli, a pak je zastihla tma a v ní zabloudili.*
- 8) *pepa a lada dostali horký Bylinkový čaj a sedeli u krbu.*
- 9) *Dobrodružství skončilo šťastne jen díky obetavosti členů Horské služby.*

Druhá přepracovaná verze Martina (vidíme, že Martin nejen vypustil číslování, ale i text přece jen poněkud přepracoval do souvislejší podoby. Dělení na věty - odstavce- zůstalo zachováno):

Vypravování

Na stanici horské služby v Krkonoších zadrnčel telefon zvedl ho nejmladší člen horske služby Michal Chlubna.

Nejstarší člen horské služby zjišťuje, že se z lyžařského kurzu se nevrátil Petr a Šimon.

Skupina mužů z horské služby jdou Petra a Šimona hledat: prohlížejí trasu od chaty az po louku kde Petr a Šimon odpoledne jezdily.

Hledane Simona a Petra je namahave protože sneží je zima a tma

Teprve na opakovaní volání a světelné signaly se ozyva slabá odpověď stranou od několika prohledané strany.

Muži z horské služby Petra a Simona nacházejí schoulené pod smrkovým stromě jsou vystrašení a zmrzlí.

Až v chatě se člen horské služby se dověda že chlapci si chtěli ještě zaježdit sami a tak instruktorovi nic nerekli a proto je zastihla tma, zabloudily.

Nakonec dopadlo všechno dobře chlapci dostali teplý bylinkový čaj a šli si lehnout.

Podobně jako u Martina je rozšířená osnova stále patrná u některých dalších dětí, zvláště těch s kratšími texty.

Co se týká způsobů rozšíření a obohacení textu, skoro všechny děti použily návod učebnice. Nejčastěji nacházíme pojmenování vystupujících osob (*ztratili se Ota a Pavel, horská služba má Michala a Adama, chata je Vločka, louka Sibirka* apod.). Děti velmi často a jistě i s potěšením používaly jména spolužáků ze třídy (v šesti případech - sami chlapci), někdy i s příjmením. Dívky zase často pojmenovaly nejen osoby, ale i místa. Skoro všechny děti konkretizovaly text také datem, hodinou, nebo jiným určením času (*5. ledna večer zadrnčí telefon*).

Přímou řeč a podobné prostředky použily děti relativně dost často, a dokonce i většinou vhodně. Jako příklad uvádíme velmi živý text Kláry:

Na horách

(Zvoní - škrtnuto) Na stanici Horské služby v Jizerských horách zvoní večer (vsuvka) telefon. Zvedá ho Matěj.

Instruktor Luboš oznamuje, že se ztratili dva chlapci.

” Lukáši, Patriku, musíte jít hledat ty ztracený chlapce. nevrátili se z výcviku a instruktor má o ně strach.”

Osm mužů jde chlapce hledat. Hledají všude, kde chlapci byli. Pátrání se táhne pomalu, protože je šero a sněží.

”Davide, Radku, ozvěte se, volá Patrik, ozvěte se !” Davide, Radku, volá znovu. Lukáš dává světelné signály. Po pár minutách naleznou oba chlapce schoulené za hustým lesem. Oba jsou vystrašení a hladoví. Jsou rádi, že je za tu dobu konečně někdo našel.

”Davide, Radku, volá nadšené Luboš, kde jste byli?” ”Chtěli jsme si ještě zaježdit sami, proto nás napadlo vám nic neříct a za chvíli se vrátit” vypráví David. a Radek horlivě přikyvuje. při odjezdu domů koupili oba chlapci Horské službě ohromnou krabici rumových pralinek, kterou si zasloužili za svou statečnost.

Přímou řeč vůbec nepoužily tři děti (Martin, Honza a Kuba). Další navržené způsoby (hlavně charakteristika postav) zůstaly stranou zájmu.

Naopak můžeme najít jiné způsoby rozšíření textu, a to o nové dějové smyčky. Většinou v dramatické části textu - nález ztracených chlapců. Děti doplnily děj o různá zranění, způsoby dopravy nebo další následky). Tyto nové oddíly děje pomohly text rozšířit o takových 20 až 30 slov.

Viz část textu Barbory 2:

Ale tím celá záchranná akce nekončí, protože Pepík je zraněný na noze a nemůže chodit.

Muži vytáhli lehátko a položili na něj Pepíka a vydali se k chatě. Až v chatě se všichni dovídají, že chlapci si ještě chtěli sami zaježdit, ale nemysleli na to, že je zastihne tma a v ní zabloudí. Pepíkova noha bude brzy vpořádku, ale bude si na to pamatovat.

Výsledné texty jsou většinou obsahově konzistentní (drží je rozšířená osnova předlohy), ale v řídkých případech působí rozšiřující vsuvky dětem malé potíže. Např. Barbora 1 nedomyslela některé významy změn, které s textem provedla. Píše hned na úvod: *druhý den pobytu v Krkonoších na stanici horské služby drnčí telefon*, aniž by bylo jasné či druhý den má na mysli. Pokud děti dosadily jména a časové a místní údaje pouze mechanicky, dostaly se občas do podobných obtíží v logice a srozumitelnosti příběhu.

Opravy během psaní jsme zaznamenali u většiny dětí, podobně, jak jsme viděli v loňských textech. Často mají podobu škrťů a přepisů a dále vsuvek přímo do textu nebo na konci textu pomocí značek (nejčastěji *). Někaké opravy v textu "Na horách" jsme viděli u Kláry, Petry 1, Barbory 1, Táni, Honzy, Petra 1, Petra 2 a Kuby. Martin jako jediný text přepsal úplně celý. Pouze dvě děti neopravovaly - Michal s nejkratším a asi dost odbytým textem a Barbora 2, která naopak svým textům věnuje značnou pozornost.

Opravy byly v řadě případů ku prospěchu věci.

Podobně jako obsahové vsuvky, i tyto opravy, které mohou mít tu samou funkci, působí problémy s výslednou podobou textu - např. chybí slovo nebo konec věty, nedrží se jeden slovesný čas, vypadne kus textu, nebo nový text není obsahově konzistentní s tím původním apod.

Jako příklad uvádíme text Petra 1, který je jako jeho jiné texty velmi živý, ale úpravy a škrty mu přinesly některé zmíněné problémy a navíc text spíše ochudily :

Na horách

(1. Na stanici horské služby zvoní -škrtnuto) *10. ledna v Krkonoších zadrnčel telefon. Zvedl ho Nejmladší člen horské služby Vadim.*

(2. - škrtnuto) *Dověděl se, že se do chaty nevrátili z lyžařského výcviku dva chlapci Pepa a Martin. A zavolal "Poplach!"*

Skupina odvážných a odhodlaných mužů šla hledat chlapce. Projížděli trasu mezi (horskou - škrtnuto) chatou Sport a sjezdovkou ne niž měli chlapci Pepa a Martin s družstvem odpoledne lyžařský výcvik.

Hledání bylo namáhavé, protože sněžilo, byla zima a tma.

Teprve na opakované volání a světelné signály se ozývala slabá odpověď' :(horská služba něco zaslechla -škrtnuto) "Tady, tady jsme". Členové horské služby Šimon a Michal něco zaslechli. "Hej Michale, slyšels, to?" "Co?, no přece to volání . Poslouchej. No jo jedeme tam, honem přidej".

Šimon a Michal nachází Pepu a Martina schoulené pod velkým smrkem, zaváté a vystrašené ("Rychle, volal Pepa" "Martin si zlomil nohu -škrtnuto). Oba záchranáři Martina dali na nosítka, Pepu posadili na skútr a odjeli do chaty.

Až v chatě se všichni dověděli se Pepa s Martinem si chtěli zajezdit sami na sjezdovce a instruktorovi

Martin a Pepa vysvětlují, se omlouvají "(že se to už nebude opakovat"-škrtnuto) ale náhle je přepadla tma. Chtěli dojít do chaty, ale zabloudili. Martin a Pepa se omlouvali že už se to nebude opakovat.

Dobrodružství skončilo šťastně a chlapci záchranářům děkovali, že jim zachránili život. A pro nás je poučení, že máme vše oznámit učiteli.

Novinová zpráva

Poslední úkol, kterému se budeme věnovat, byl asi nejtěžším. Objevil se na konci slohového učiva o vypravování. Děti měly najít pro ně zajímavou novinovou zprávu a napsat na jejím základě vypravování. Žádala se tedy taková změna žánru výsledného textu, se kterou se děti ještě nesetkaly. Zatímco psaní osnovy, nebo rozšíření textu děti znají, tento úkol byl pro ně relativně nový.

Úkol se objevuje na konci jednoho bloku učiva, který měl dětem dát jistou výbavu v psaní narativních textů. Děti se učily redukovat a rozšiřovat text, používat přímou řeč, obohacovaly si slovní zásobu, učily se o struktuře narativního textu (úvod, zápletka, vyvrcholení, rozuzlení), rozlišovaly živost vyprávění v 1. a 3. osobě atd. Z tohoto hlediska zadaný úkol nebyl nepřipraven.

Tato úloha je vlastně docela vtipná, ale děti neměly s podobnými postupy žádnou přímou zkušenost. Neuvědomily si, že novinovou zprávu je lépe brát pouze jako námět a zdroj určitých informací, dat, která mohou použít, ale výsledný text musí být dosti rozdílný od toho vstupního. Přejít na úplně jiný žánr proto vlastně nikdo dobře nezvládl.

Nicméně děti, které samy cítily přetrvávající žánrovou přítomnost "zprávy" ve svém textu, odůvodnily tento jev často také obsahovou přítomností nějakého média, nejčastěji televize. Je vidět, že děti zacházejí se zprávou v televizi s větší zkušeností, nežli se zprávou v novinách (viz dále).

Děti si vybíraly nejrůznější novinové články. Výběr se opět ukázal, jak dále uvidíme, důležitým z hlediska další práce s textem (např. u Honzy nebo Petry 1).

Výběr textů:

Květa: použila textu, který zval na výlet do Velkého Meziříčí a jeho okolí.

Klára: zpráva o fotbalových fanoušcích Sparty

Petra 1.: zpráva o havárii lanovky v Kaprunu

Ota: zpráva o atentátu na prezidenta Castra na Kubě

Petr 1.: zpráva o neštěstí lanovky

Michal : zpráva o fotbalovém derby

Kuba : zpráva o zdražování piva

Táňa : zpráva o havárii lanovky

Martin: zpráva o financích ve F1

Honza: zpráva o trosečnicích z roku 1916

Petr 2.: zpráva o trenérovi desetibojařů

Dominik: zpráva o volbách amerického prezidenta

Šárka: zpráva o zemětřesení v Japonsku

Barbora 1: zpráva o krádežích v Hradci Králové

Opět se podíváme na délku textu dětí. Nešlo sice o klasický úkol rozšiřování textu, také vybrané novinové články byly různě dlouhé, ale délka textu přece jen napoví o vykonané práci, úsilí a schopnosti nějaký text vůbec vyprodukovat.

Předložené texty dětí měly v průměru 117 slov. Nejdelší text napsala Květa (274 slov), nejkratší Barbora 1 (47 slov).

Následující tabulka ukazuje délku textu vyjádřenou počtem slov u jednotlivých dětí a také skupinu, do které byl text zařazen podle způsobu jeho zpracování. S tímto údajem budeme pracovat dále.

počet slov	skupina textů	jméno
47	1.	Barbora 1
62	2.	Šárka
71	1.	Kuba
78	3.	Dominik
84	1.	Petr 2
85	2.	Martin
92	1.	Michal
97	3.	Petr 1
98	2.	Klára
111	průměrná délka	
152	1.	Táňa
154	3.	Honza
157	2.	Petra 1
199	3.	Ota
275	3.	Květa

Přestože délku textu nechci nijak přeceňovat, jedná se o zajímavý údaj, který nemůžeme přehlédnout, zvláště pokud máme k dispozici i data o délce další textů našich dětí. Ve srovnání s úkolem "Na horách", vidíme některé opakované tendence, které se týkají délky textů. Ze dvou případů nelze dělat velké závěry, ale vidíme, že některé děti mají opakovaně texty krátké či delší. Např. Barbora 1 nebo Kuba mívají texty kratší, podobně i Petr 2 a Michal. Naopak Táňa, Honza nebo Petr 2 spíše nadprůměrně dlouhé.

Zajímavé je i umístění dětí do určité skupiny. Číslo skupiny vlastně označuje kvalitativní splnění úlohy (viz dále). Vidíme, že zařazení do skupiny (nejslabší je 1, nelepší pak 3) má přece jen určitou souvislost s délkou textu. Alespoň průměrná délka textu pak zřejmě hovoří minimálně o pozornosti a práci, kterou dítě úkolu věnovalo a tím zvyšuje i pravděpodobnost lepšího zvládnutí slohového úkolu.

Jaký byl postup v přípravě tohoto úkolu. Děti si měly vyprávění doma připravit a napsat je do školního sešitu a ve škole je četly (vyprávěly) nahlas před ostatními.

Když učitelka viděla, že děti vlastně pouze reprodukují novinové zprávy a ke změně žánru vůbec nedošlo, poradila jim jeden dobrý tah: téma zprávy přiblížit vlastní osobě. Tak měla zpráva dostat charakter vypravování autora nebo dalšího blízkého vypravěče (příbuzného, kamaráda) o určité události. Učinit text osobnějším, bližším, je dobrá strategie, jak jej alespoň trochu přiblížit vypravování. Učitelka to opakovaně navrhuje a nutí děti, aby text předělávaly (s různým úspěchem). Některé texty chválí, jiné navrhuje totálně předělat.

Učitelka také upozorňuje na stále převládající publicistický styl, který v textech dětí přetrvává (původní text je nahrazen sice novým ale opět v novinářském žargonu). Například poukazuje na kostrbatost některých slov a vět (např. *příčina této smutné skutečnosti je - jak bys to řekla ty Báro, takhle asi ne*. Někdo radí, že by se mohlo říci *téhle* místo *této*, nakonec sama učitelka vyloží, že lepší by bylo říci *je smutné, že* apod.).

Problém je ovšem v tom, že nikdo nepoužil novinovou zprávu pouze jako námět, se kterým by se dále volně pracovalo (snad pouze Ota), ale že děti zachovaly příliš informací (textu) z novinového článku a nebyly potom schopny text důsledně změnit.

Strategii vyprávění nějakého blízkého autora mnoho dětí použilo a příběhu se přece jen přiblížily, nicméně zásadní charakter výchozího textu (novinové zprávy) zůstal často z různých důvodů nepřekonan.

Dobré je, že děti využily mnohé, co se dosud naučily.

Přímá řeč je použita celkem ve čtyřech textech (Petr 2, Ota, Barbora 2, Táňa). Kromě Oty ovšem děti vzaly přímou řeč přímo z novinového textu.

Objevuje se i úspěšná strategie konkretizace pomocí míst a jmen, jak ji děti používaly např. v textu "Na horách". Někde však taková konkretizace nahrává publicistickému stylu, a to především tam, kde ji noviny, které produkují aktuální zprávy, také hodně používají.

Např. Klára píše: *Dvacetiletý Pražák - fanoušek Sparty Praha se v pátek 17.4. 2000 nemohl stejně jako ostatní kolegové radovat z vítězství svého favorizovaného klubu. A ve druhé verzi opravuje na: Můj bratr se šel v pátek 17.11.2000 podívat na zápas Sparta - Slavie... I tady přesné datování spíše škodí, při vypravování bychom asi řekli pouze, že bratr byl na zápase Sparta- Slavie, případně, že tam byl v pátek.*

Publicistický styl celkově, včetně stylově příznakových prostředků, se ukázal v původních textech natolik výrazný, že jej děti nebyly přes svoje různé strategie, schopny překonávat. Bylo by zřejmě potřeba vytvořit některé pomocné (mezi)texty, které by postupně dovolily dětem od původních novinových předloh dostatečně odstoupit.

Můžeme proto texty rozdělit do tří skupin podle toho, jak se dětem povedlo novinový text změnit na text narativní a jaké postupy k tomu použily.⁸

1. V první skupině jsou děti, které si s úlohou nedělaly příliš velké problémy (Barbora 1, Petr 2, Michal, Kuba, Táňa). Jejich texty zůstávají ryze novinové, bez sebemenší snahy použít některý z návodů učitelky

Jako příklad uvádíme text Táni, který není nejhorší jako text, ale je nedostatečně splněným úkolem. Zůstává novinovou zprávou se vším všudy. Dokonce s nadpisem, místem původu zprávy (*Rakousko*), odkazem na agenturu apod. :

Neštěstí lanovky způsobil únik oleje.

Rakousko - Požár, při němž minulou sobotu 11.11 zahynulo v rakouském Kaprunu v Kitzsteinhorn ve vlaku lanovky 155 osob, byl z největší pravděpodobnosti způsoben únikem nejméně 50 litrů oleje z hydraulického systému lanovky. S odvoláním týdeníku Focus o tom včera večer informovala agentura AFP.

Podle týdeníku "v zadní kabině řidiče uniklo nejméně 50 litrů této velice hořlavé látky - kapaliny, a to jestli kvůli netěsnosti v některé trubičce " systému. kapalina, která vytekla na koleje, pak vznítila jiskra, pak oheň a výsledek je nejméně 155 lidí, ale podle novějších správ 162. Zemský hejtman Franz Schatsdruder řekl: Hlavně se nebojte jezdit touto lanovkou, protože takováto katastrofa se stane jednou za sto let. Přístup do tunelu je možný pouze z horní stanice. Vleky by měly stát do pátku 17. listopadu.

Texty ostatních dětí této skupiny jsou obdobné (viz přílohy).

2. V další skupině se děti sice pokusily, ale nepříliš úspěšně, své texty vylepšit. Většinou použily nějakou úvodní větu, ale zbytek textu tyto změny zasáhly málo. Jedná se o tyto děti: Klára, Petra 1, Šárka, Martin. Např. vyprávění Kláry, které jsme již výše viděli, se změnilo

⁸ Nechtěla jsem nijak hodnotit celkovou kvalitu předložených textů, pouze splnění základního zadání, tedy to, jak se dětem povedlo dosáhnout narativního textu. Novinovou předlohu máme bohužel k dispozici pouze u některých textů - viz přílohy. To občas mohlo ztížit práci při rozhodování o zařazení dětí do určité skupiny.

pouze tím, že na fotbalový zápas šel její bratr. Zbytek textu je sice odlišný, ale nikoliv ve smyslu vyprávění.

Děti samy si uvědomovaly, že jejich texty jsou hodně novinářské, a proto v této skupině typicky nacházíme úvody typu : *ve včerejších zprávách mě zaujalo, v televizi jsem viděla* apod. Děti měly trochu pocit, že převedení "novinového textu" do jeho televizní verze se jeho publicistický punc přece jen vytratí a text více oživne

Text Šárky ukazuje, že to vlastně vůbec nemusí stačit:

Erupce vyvolala zemětřesení

Včera večer mě ve zprávách zaujala aktualita o japonské sopce Ojama, která se v sobotu probudila k životu.

Zuřící sopka na ostrově Mijake způsobila neuvěřitelně velkou paniku a mohutná erupce vyvolala zemětřesení na ostrovech Kozušima a Miidžima, které dosahovalo síly šesti stupňů Richterovy škály,

To způsobilo asi šest sesuvů půdy, při kterých bylo zničeno několik budov. Oběti na životech hlášeny nebyly.

Martin, který by patřil do této skupiny také, se jako vždy dost snaží, ale zmíněný postup ani on nepřekoná. Určitý posun proti Šárce však musíme připustit.

Král F1 vydělává 4 ml.

(15. listopadu v 19.30 - škrtnuto) Včera jsme se koukali na sportovní noviny. Jako obvykle dávali fotbal, hokej a tenis, ale kromě toho jsme viděli závody formulí. Ve zprávách říkaly, že jeden závodník formule jedna Bernie Ecclestone vydělava asi 4 mil Kč. Umístil se na 1. místě v žebříčku Britu kteří dosahly v posledních letech nejvyššího průměru. Tabulka hodnotí příjmy od října 1999 do října 2000. Ecclestone vydělal v uplynulých letech 614 mil liber díky tomu, že prodal 50% podíl ve formulích. Každou hodinu vydělava 70.000 liber.

V této skupině musíme zmínit ještě dosti dramatický text Petry 1. Bohužel však i on důsledně sleduje původní novinový článek.

3. V poslední skupině byly děti nejúspěšnější (Honza, Ota, Květa, Petr 1, Dominik). Každý text je trochu jiný, proto se na každý z nich podíváme zvlášť. Opět připomínám, že texty byly hodnoceny především z hlediska zadání úkolu. Všem dětem této skupiny (možná s výjimkou Honzy) se podařilo text oživit právě prostřednictvím spojení zážitku vypravěče s obsahem novinové zprávy.

Honza:

Sága zachráněného člunu.

V novinách jsem si vybral článek o člunu, který naboural do ledové kry ve Weddellovém moři. Trosečníci roku 1916 nasedli na záchraný člun potápějící se lodi. Nemají žádné spojení se světem, musí spoléhat jeden na druhého. Asi po pěti měsících se dostali na Sloní ostrov. Za rok v létě se k ostrovu přiblížila lovecká loď. Chvilí uvažovali a pak jeden z nich dostal nápad, že by mohli plout do jižní Georgie, kde je velrybářská stanice, ale museli bychom překonat asi 1300 km. Jednalo se o nejbouřlivější moře na světě jižně od mysu Horna.

Všichni s ním souhlasili, a tak vyjeli. Počasí bylo nepříznivé, přesto za týden uviděli krásné vrcholky Jižní Georgie. Nejbližší velrybářská stanice ležela na druhé straně ostrova. Rozhodli se, že půjdou pěšky. Šli ve dne i v noci 35 km horským terénem. Teprve 30. srpna viděli Chilský parníček. Zajásali a věděli, že jsou u cíle.

Zachráněný člun James Caird je dnes vystaven v muzeu.

Zvláště v případě Honzy jsem váhala, zda jeho text do třetí skupiny zařadit. Je škoda, že nemáme k dispozici novinovou předlohu. Výběr článku je v tomto případě víc než vhodný, protože zřejmě již výchozí text měl značně narativní povahu. Text je i jiný nežli u ostatních dětí této skupiny. Honza nevyužil vyprávění blízké osoby. Vypravěč je on sám, který reprodukuje převzatý příběh.

Text je dosti dlouhý, rozhodně vyprávěcí, ať již námět Honzovi pomohl či ne. Vidíme také, že si Honza vypomohl výběrem článku v novinách. Úkol snad můžeme považovat za splněný.

Ota:

O prázdninách se naše rodina rozhodla, že poletíme na Kubu. Když konečně naše letadlo přistálo, odjeli jsme do našeho hotelu Čang. Z ranních novin jsme se dozvěděli o vystoupení místního prezidenta ve čtyři hodiny odpoledne. Ve 3 hodiny jsme se vydali na cestu. Přesně za deset minut čtyři jsme byli na místě.

Přednáška už trvala dvacet minut, vtom se objevili čtyři atentátníci, kteří začali střílet po prezidentovi Fidelovi Castrovi. Prezident se schoval za stůl a jeho stráž opětovala palbu, ale žádného atentátníka netrefila. Čtyři atentátníci nastoupili do vozidla a ujeli. Prezident sice neutrpěl žádné zranění, ale i přes to se zasedání rozpustilo. Vrátili jsme se do hotelu a až do večera jsme nevyšli ven. Všem se hlavou honila stejná myšlenka: "kdo byli ti záhadní muži?". Již za dva dny v pátek byli atentátníci zatčeni v jednom panamském hotelu. Tato správa z novin nám udělala radost. Mezi atentátníky byl prý kubánek Luis Posada Carriles známý jako organizátor předchozích proticastrovských akcí, kterému se přičítá i atentát na kubánské letadlo v roce 1976. Náš výlet z jedné strany příjemný a z druhé nepříjemný, skončil. Když jsme se opět vrátili do České republiky, byli jsme rádi, že jsme zpátky. Naše vyprávění se všem líbilo.

Text Oty patří k těm nejlepším. Ota využil nabídky učitelky a vylíčil dobrodružství, které se stalo jeho rodině při výletě na Kubu. I on si v jedné části textu vypomáhá připomínkou přečtených novin (*Tato správa z novin nám udělala radost. Mezi atentátníky byl prý kubánek Luis Posada Carriles známý jako organizátor předchozích proticastrovských akcí*), ale obsah textu zůstává pevně spojen s životem rodiny během celého textu, nejen v jeho úvodní části. Jestliže cítíme jistou nadsázku, pak musíme Otu pochválit, že využil novinové zprávy nejvíce ze všech dětí jako námětu, který zpracovat relativně volně. I zde nám původní novinová zpráva chybí. Vyprávění má dobrou strukturu, je ohraničeno a je konzistentní. Představu o vyprávění rodinných příslušníků Ota udržuje až dokonce (*vyprávění se všem líbilo*).

Dominik:

Váhy se kloní na Bushovu stranu

Z hlasovacích lístků který bili zaslány do Floridy. Byli úspěšnější pro republikána George Bushe. Už vede o celých 930 hlasů.

Máma říká, že George Bush určitě vyhraje. Pokud soud vyhraje republikán Georg Bush mají Američané nového prezidenta. Na otázku koho by chtěla za prezidenta, máma by si vybrala republikána Georg Bushe. Druhý kandidát na prezidenta Spojených států byl Albert Gor, který nemá tolik šancí na prezidenta. Další informace poskytne až soud.

Na první pohled je vidět, že Dominik patří prospěchově spíše k těm horším žákům. Dominik je asi intelektově nejslabší žák, který má za sebou pět let v dyslektické třídě. Po stránce pravopisné, i co se týká konstrukce textu, má jeho pojetí mnoho nedostatků. Nicméně z hlediska úkolu převedení novinové zprávy do vyprávění jsem Dominika zařadila také do té

nejlepší skupiny. A to hlavně proto, že původní text, který máme k dispozici, hodně předělal (i když jej spíše zjednodušil), ale především proto, že jej okomentoval pocity svými a své matky. Text dělá dojem, že rodina sedí u televize a komentuje zprávy (*Na otázku koho by chtěla za prezidenta, máma by si vybrala republikána Georg Bushe*). Zvláště u Dominika určitě platí, že mu jsou televizní zprávy bližší nežli novinové. Přes značné výhrady k výslednému textu, splnil Dominik úkol lépe nežli mnozí jeho nadanější spolužáci.

Květa

Velké Meziříčí

Vidali jsme se s rodinou do Velkého Meziříčí. Cestou jsme měli hlad, tak táta zastavil v nějaké restauraci. Když jsme se najedli, tak jsme chtěli jít dál, ale někdo nám propíchl gumu u auta. Když táta vyměnil kolo jeli jsme dál. Přemýšlela jsme jaké to bude. Dorazili jsme do města. Dozvěděli jsme se od obyvatel, že se nad městem klene 425 metrů a 76 metrů vysoký dálniční most, který se jmenuje Vysočina. Potom jsme šli do velkomeziříčského zámku v kterém je muzeum silnic a dálnic ČR. Vyděli jsme tam modeli mostů a hodně sbírek věnované historii a přírodě. V zámku byl také průvodce který nám řekl, že kdysi na místě zámku stál hrad, který byl založen ve 13. století. U hradu pobíval husitský vojevůdce Attila a později hrad obnovil kupec Samo a nazval ho samohradem. Po prohlídce zámku jsme se šli podívat na zdejší farní kostel sv. Mikuláše, která je ze 13. století, takže je památkou a později byl barokně upraven. Když jsme si prohlédli kostel, tak jsme šli se kouknout na renesanční radnici s mázhausem a sloupovou síní. Byl tam i původně gotický špitální kostel sv. Kříže. Okolo města byli zbytky městského opevnění. Když jsme i doprohlédli město, tak jsme museli do zdejšího hotelu. Práno jsme se probudili a vyšli z hotelu a šli jsme do přírody. Cesty vedly do pěkných míst v okolí. Šli jsme po modré stezce, která vedla do přírodního parku jenž se jmenuje Balinské údolí a v něm jsou nádherné zalesněné lokality. Obyvatelé města jak jsme se dověděli ji využívají k rekreaci, bylo tam i koupaliště, které bylo nádherné a rádi jsme se tam koupali. Bylo tam i skalnaté Nesměřské údolí na kterém stál hrad Teplštejn na který jsme se rádi podívali. Odjížděli jsme domů s nádhernými vzpomínkami a zážitky

Květa, která napsala absolutně nejdelší text, patří také k dětem, které přišly z dyslektické třídy. Květa nemá takové potíže s pravopisem a samotným psaním (písmem) jako Dominik a Martin, ale mnohé kuriozity (pravopisné i stylistické) najdeme i v jejím textu. Stejně jako oni pochází z dosti problematického rodinného prostředí, a má často problémy s učením. Za tento text, se kterým si dala velkou práci, byla Květa pochválena paní učitelkou.

Květa vybrala, stejně jako Honza, poněkud specifický novinový text, pozvánku na víkendový výlet a také jej jako vyprávění o výletu zpracovala. Výlet jako rodinnou událost nepoužila pouze v úvodu, ale provází nás celým textem (*Šli jsme po modré stezce, která vedla do přírodního parku*) a zhodnotí ji i v závěru (*Odjížděli jsme domů s nádhernými vzpomínkami a zážitky*). K tomu, aby uvedla velké množství podrobností o městě a jeho okolí používá Květa vhodně i další pomůcky, např. výpovědi průvodce (*V zámku byl také průvodce který nám řekl, že kdysi na místě zámku stál hrad, který byl založen ve 13. století*) nebo pomyslných obyvatel (*Obyvatelé města jak jsme se dověděli ji využívají k rekreaci...*).

Petr 1

Velký strach

Včera se táta vrátil z Kaprunu, celý veselý, ale my jsme měli o něho velký strach, protože mohl jet smrtelnou lanovkou. Když jsme ve zprávách viděli to neštěstí, vstávaly nám vlasy hrůzou na hlavě. Celé nám to vyprávěl. Začali jsme o tom sbírat všechny informace.

Spekulace o tom, že se lanovka zapálilo olejem z hydrauliky byla vyvrácena. Co způsobilo požár lanovky se nepodařilo zjistit. Na tomto úkolu pracuje tým specialistů. Začaly kontroly podobných lanovek ve všech alpských zemích. Musíme doufat, že se podobná tragédie nebude opakovat a do Rakouska budeme opět jezdit lyžovat beze strachu.

Petr má práci rozdělenou do dvou odstavců. První odstavec je celý věnován osobním událostem - návratu jeho tatínka z Kaprunu, kde havarovala lanovka. Jako vždy u Petra, je tento oddíl textu velmi živý a máme tendenci skoro Petrovi věřit, že jeho tatínek v Kaprunu opravdu byl a rodina se o něho bála.

Druhý odstavec pak nabízí věcné informace - převzaté z novinové zprávy. Ty jsou uvedeny právě rodinným zájmem o tuto událost. Podobně jako u ostatních dětí, i Petr obhájil novinový zdroj informací, který vysvětluje podobu této části textu.

Díky první (rodinné) části však zní i druhý, ryze věcný oddíl textu jinak, nežli u dětí z první nebo druhé skupiny. Některé věty z druhého odstavce pak vyznívají díky tomu odlišně : např. závěr (*Musíme doufat, že se podobná tragédie nebude opakovat a do Rakouska budeme opět jezdit lyžovat beze strachu*) vnímáme jako řeč Petra a jeho rodiny, nikoliv jako řeč autora původní novinové zprávy.

Závěr

Za sedmý ročník můžeme říci, že se děti v psaní textů zřejmě dostaly do vyššího stadia. Oproti minulým školním rokům jsou všichni schopni napsat text, který má svou logiku, vnitřní souvislost a konzistenci a odpovídá určitému (základnímu) žánru. A to i přes potíže, které děti měly s posledním představeným slohovým úkolem (zpráva - vyprávění). Nejrůznější technické (kvalita písma ve smyslu krasopisu), pravopisné, gramatické, i stylistické potíže budou pochopitelně u některých dětí pokračovat i v dalších letech. Na relativně jednoduchých úkolech se již nesetkáváme s minulými nedostatky jako byla neschopnost uchopit text jako celek, udržet jeho obsahovou logiku nebo reagovat na žánr textu.

Rozdíly mezi dětmi se pochopitelně projevují i ve slohovém vyučování. Neplatí však jednoznačně, že prospěchově dobří žáci mají vždy lepší texty nežli ti horší.

Na konec bych se chtěla zastavit ještě u jednotlivých dětí naší třídy. Co všechno se podílelo na jejich výkonu ve slohu, resp. v produkci jejich písemných textů.

Vedle celkového prospěchu jednotlivých dětí, za kterým stojí jistě nejen jejich schopnosti, ale také určitý školní postoj a rodinné zázemí, je možné uvažovat ještě o dalších faktorech. Jedním z nich, které tu působí, je bezesporu určitý podíl dyslektických dětí v rámci celé třídy. Tyto děti přišly k ostatním až vloni a mají za sebou i jiný styl výuky nežli zbytek třídy. Jedná se většinou také o děti, které vedle svých potíží s učením, pocházejí z nepříliš podnětného sociálního prostředí a jsou bez větších studijních ambicí.

Dalo by se předpokládat, že tyto děti budou mít obecně obtížnější pozici ve vyučování a ta se projeví i v kvalitě jejich textů. Všechny dyslektické děti naší třídy mají opravdu přetrvávající problémy v českém jazyce a ty vystupují bezesporu i v jejich slohových pracích.

Přesto je nutné konstatovat, že všechny tři tyto děti (Květa, Martin a Dominik) ve slohových úlohách pracovaly překvapivě dobře. Pokud odmyslíme pravopisné a gramatické chyby, vidíme značnou snahu pochopit a splnit zadání slohové práce. Jejich výsledné texty jsou

z tohoto hlediska lepší, nežli by se očekávalo, zvláště v souvislosti s jejich nepříliš proškolním vystupováním. To může ovšem být i póza za situace, kdy rozhodně nemohou výkonově konkurovat ostatním dětem. Zvláště u chlapců celé třídy se ostentativní nezáměr o věci školní silně projevuje. Ostatní "silní" kluci si však sami za sebe řídí, kdy budou vůči výuce aktivní a nezastírají to. Dominik i Martin jsou proklamativně bez zájmu, mnohdy samozřejmě i bez potřebných znalostí. Na jejich písemném výkonu, přinejmenším v rámci slohu, je však vidět úsilí a vynaložená práce.

I když jejich texty nejsou hladké, ale zato plné pravopisných a gramatických chyb, je vidět snahu reagovat na zadání úlohy a splnit je na rozdíl od některých prospěchově silnějších dětí, kde není mnohdy vynaloženo žádné větší úsilí.

Snaha, úsilí a zájem jsou známými školními kategoriemi, které učitelé vždy v hodnocení dětí zmiňují. Sloh ovšem není příliš významná školní disciplína a na celkové známce z českého jazyka se podílí málo. Děti, které sledují pozorně svůj prospěch, ale práce s textem je příliš nezajímá, produkují slohové úkoly pouze tak, aby jejich známku nepoškodily. Samozřejmě, že ne všechny. Proto se také úsilí a zájem o práci na slohových textech dá velmi dobře rozpoznat, jak snad i ukázaly jednotlivé představené slohové úkoly.

V kontextu slohu je ovšem potřeba upozornit ještě na jednu skutečnost. Jde o určitou míru nadání, citu pro psaní. Ten je nezávisle na jejich pravopisném a grafickém, provedení na jednotlivých textech také vidět. U všech dětí i tato schopnost spojená se (ne)zájmem psát ovlivňuje jejich "výkon" ve slohu.

Jestliže podíl zájmu, snahy a určité specifické schopnosti psát nikoho nepřekvapí, můžeme u dětí vidět ještě další "speciální" individuální vlivy, které by snad bylo možno zahrnout do oblasti osobnostních vlastností a aktuální situace každého dítěte. Mnohdy působí více, nežli právě obecné schopnosti a dovednosti.

Zastavíme se u některých příkladech, které ukazují vždy na kombinaci několika různých vlivů:

Michal je především rychlý. Veškerá jeho školní práce je ovlivněna snahou mít ji co nejdříve za sebou. Jeho prospěch je průměrný a Michalovi i jeho rodině naprosto vyhovuje. Všechny práce má Michal hotovy jako jeden z prvních, bez ochoty do nich dále zasahovat. Není takřka stržen výkonem, známkou, pouze časem a intuicí. Vidíme to i na jeho slohových pracích, které jsou vždy dosti krátké (nejkratší text Na horách, podprůměrně dlouhá novinová zpráva, zařazená v 1. skupině), napsané rychle a bez propracovaného plánu. Michal, jako jeden z mála, texty ani neopravuje (Na horách, novinová zpráva). I u dalších dětí někdy pozorujeme snahu mít úkol co nejrychleji za sebou, ale u Michala je tato vlastnost velice výrazná již od první třídy.

Podobně by mohla vypadat i Barbora 1. Její texty jsou také velmi krátké, odbyté. U Barbory jde však o něco jiného. Barbora není nijak rychlá, zato dosti bez zájmu o podobné úkoly. Patří k lepším žákům, s pěkným vysvědčením. Její úsilí věnované škole však je systematicky namířeno tam, kam je potřeba, aby si udržela dobré známky. Jinak jeví hlavně "jiné zájmy" - chlapce, jak říkají učitelé. Pokud je úkol krátký a snadný (osnova) bude pravděpodobně dobře udělán. Texty však vyžadují větší práci, která se vlastně nerentuje a Barboru nezajímá.

Petr 2 patří asi k nejvýraznějším vůdcům třídy a ke škole a školní práci vyjadřuje okázalý odstup. Patří k těm, kteří se nestydí projevit zájem o předměty, které ho baví - a jsou to hlavně ty technické. Sloh a psaní ho nezajímá. Jeho texty jsou spíše krátké, bez velkých chyb. Petr 2 je "frajera" a proto jeho psaní bývá místy originální. Záměrem této originality je především provokovat (viz Na horách).

Petr 1 je jiný případ. Patří také ke smetánce třídy a tudíž si ani on nedělá problémy vůči ostatním dětem ve své aktivitě při výuce. Je velmi živý, je ho všude plno a jeho texty vypadají podobně. Život v jeho podání je barevný a pulzující, ale i věrohodný a upřímný. Jeho texty jsou občas s chybami a nějakým chaosem, ale vždy životné a přitažlivé (Na horách, Zpráva, Paleček). Petr píše se zájmem a citem pro psaný text, který občas v jeho podání nese snesitelné (a zajímavé) známky orality.

Ota je hodný, pilný a pracovitý žák. Velmi dobře vedený rodiči. Jeho slohové práce vždy nesou znaky přemýšlení, rozvahy. Jsou dlouhé a zvládnuté. Jeho životní zkušenosti jsou bohaté a Ota je schopen jich využívat i při psaní (Paleček, Zpráva). Texty vypovídají i o disciplíně stejně, jako jeho ostatní školní práce.

Šárka nebo Petra 1 jsou inteligentní dívky, které umějí napsat pěkný, "hladký" text, ale taková práce je příliš nezajímá. Práci neodbydou jako Barbora 1, ale jejich texty jsou příliš školní a bez nápadů, mnohdy ovšem také neplní složitější zadání slohového úkolu.

Táňa se sice snaží, zvláště pokud ji zajímá téma (převážně zvířata, ale i etická a sentimentální problematika). Někdy však postupuje svým "jiným" způsobem, nežli vyžaduje zadání úkolu. Navíc nemá cit pro psaní, ani verbální projev a její texty vždy vyznívají příliš povrchně a nudně. Táňa je chytrá, ale vyhlíží jako naivka, která nechce odkrývat určité oblasti života. Ani pro sebe, ani ve svém psaní.

To Barbora 2 cit pro psaní rozhodně má, její texty jsou pěkné a propracované (Paleček, Na horách). Barbora je rozvážená, uvolněná dívka s citem pro realitu a pěkným postavením ve třídě. Nebojí se projevit. Její výkon ve slohu odpovídá celkovému školnímu výkonu.

Právě proto, že slohové psaní není školně až tak významné, ukazuje docela dobře na okolnosti ve kterých děti pracují a které mají na jejich výsledné texty silný vliv. Podobně k nám mohou mluvit i čtenářské deníky dětí. Budeme se jim za 7. a 8. ročník věnovat v příštím roce.

Příloha
Slohové práce – 7.A.

Punt'a

Petra 1

Punt'a na výletě

1. Příprava na výlet
2. Punt'a prozkoumává okolí
3. Osvěžení
4. Pokračování v cestě
5. Po navrácení do vsi Punt'a ztrácí tempo
6. V chalupě Punt'a ani nejl
7. S těžkým svědomím ukládáme Punt'u k spánku
8. Ráno nás uvítá Punt'a svěží jako rybička

Klára

Punt'a na výletě

1. Příprava na výlet
2. 1 km cesty
3. osvěžení
4. Punt'a nemocen
5. Strach o Punt'u
6. Punt'a probuzen - ve formě

Petr 1

Punt'a na výletě

1. Chystáme se na výlet
2. Punt'a ujde 5 krát více než my
3. Naobědvali jsme se v hospodě punt'a s námi
4. punt'a zase 5 x více než my
5. ušli jsme 20 km pec 5x vic
6. Punt'a vypadá nemocen
7. Punt'a je nemocen
8. ráno je punt'a zdrav

Ota

osnova Punt'a na výletě osnova

1. příprava na výlet
2. 1. km cesty
3. zastávka občerstvení
4. návrat domů
5. unavený Punt'a
- 6 podezření z nemoci
- 7 ráno odpočatý, zdravý jako rybka

Michal

Punt'a na výletě

1. příprava na výlet
2. čilí Punt'a
3. občerstvení
4. pokračování v cestě
5. zmožený Punt'a
6. strach o Punt'u
7. Punt'a spí v chalupě
8. zdraví Punt'a

Mírek

Punt'a na výletě

1. příprava na výlet
2. aktivní pes
3. přestávka v hospodě
4. vracení do vsi
5. podvečerní nemoc
6. Punt'a spí v chalupě
7. Punt'a běhá –(uzdravení) (*tento bod označen jako 8, chybí 7.*)

Šimon

Punt'a na výletě

1. Příprava na výlet
2. Punt'a běží 5x tolik
3. Občerstvení
4. Unavený Punt'a
5. Strach o Punt'u
6. Nemoc zažehnána

Barbora I

Punt'a na výletě

1. Příprava na výlet
2. výlet – Punt'a běhá o několik km více
3. Oběd v hospodě
4. Pokračování – příchod domů – Punt'a vyčerpán
5. Strach o Punt'u
6. Probuzení – Punt'a v pohodě

Martin

Punt'a na výletě

1. Příprava na výlet
2. Punt'a uběhne 5. víc
3. punta luštil poreh
4. nemocný Punt'a
5. punta je dravý

Táňa

1. Příprava na výlet

2. Energický Punt'a
3. Jídlo
4. Čilí Punt'a
5. Punt'a nechce jíst
6. Nemocný Punt'a
7. Punt'a spí v chalupě
8. Špatné svědomí
9. Zdravý Punt'a

Petr 2

1. Příprava na výlet
2. Punt'a uběhne 5x tolik než my
3. Nemáme jídlo
4. Punt'a ztrácí sílu
5. Punt'a padá unaven
6. Naštěstí se už uzdravil

Dominik

1. Příprava na výlet
2. *vyšli jsme si na výlet (škrtnuto)* ušli jsme kilometr
3. šli jsme do hospůdky
4. *po osvěžení pokračujeme dále (škrtnuto)* unavený Punt'a
5. *chudáčkovi musíme dát jídlo pod čumák (škrtnuto)* ráno Punt'a byl v pořátku

Jakub

- punt'a na výletě
1. příprava na výlet
 2. výlet začíná
 3. v hospodě
 4. Punt'a zpomaluje
 5. doma
 6. Punt'a nemocný
 7. šťastný konec

Šárka

1. příprava na výlet
2. Punt'a běhá pořád kolem nás
3. oběd v hospůdce
4. radujeme se z krásného výletu
5. návrat do vsi, Punt'a unaven
6. strach o Punt'u, obavy z nemoci
7. ráno Punt'a živý a zdravý

Paleček

Barbora 2

Lupič chtěl okrást Palečka o jeho groše, ale Paleček se s ním o své peníze rozdělil a lupič se stal lepším člověkem.

Barbora 1
Jak chtěl lupič okrást Palečka

Šimon
Lupič chtěl okrást Palečka

Mírek
Bratr Paleček a lupič
Paleček dostane groše

Michal
Král Jiří dával Palečkovi každou sobotu 15 bílých grošů

Petra 2
Paleček v hostinci se zlodějem

Květa
Paleček spí v hostinci se zlodějem

Martin
Paleček dostava 15 grůšu, chtěly ho obrat a on se rozdělil. jak spa z něj člověkem

Táňa
Paleček spí v hostinci se zlodějem

Petr 2
Lupič chtěl ukrást Palečkovi peníze

Dominik
Král Jiří který Lupič měšec a Paleček (škrtnuto) Paleček spal zlupičem

Jakub
ukradení peněz

Šárka
Hospodský chtěl palečka okrást, ale on se s ním rozdělil spravedlivě a hospodský se stal lepším člověkem

Ota
Paleček je laskavý blázen, který pomáhá chudým. Jednou ho uložili do světnice se zlodějem v noci jeden druhého hlídal. Paleček vstal a rozdělil mezi ně 15 bílých grošů.

Petr 1
Dobry člověk pomáhal chudým a jednou dal zlodějovi půlku peněz co měl a řekl mu at' nechá zlodějství jinak skončí na šibenici

Petra 1
Lupič chtěl okrást Palečka, ale na konec to neudělal, protože se s ním Paleček rozdělil

Klára

Lupič chtěl okrást Palečka

Vyprávění o horách

Klára

Zvoní (škrtnuto) Na stanici Horské služby v Jizerských horách zvoní večer (*vsuvka*) telefon. Zvedá ho Matěj.

Instruktor Luboš oznamuje, že se ztratili dva chlapci.

”Lukáši, Patriku, musíte jít hledat ty ztracený chlapce. nevrátili se z výcviku a instruktor má o ně strach.”

Osm mužů jde chlapci hledat. Hledají všude, kde chlapci byli. Pátrání se táhne pomalu, protože je šero a sněží.

”Davide, Radku, ozvěte se, volá Patrik, ozvěte se!” Davide, Radku, volá znovu. Lukáš dává světelné signály. Po pár minutách naleznou oba chlapce schoulené za hustým lesem. Oba jsou vystrašení a hladoví. Jsou rádi, že je za tu dobu konečně někdo našel.

”Davide, Radku, volá nadšené Luboš, kde jste byli?” ”Chtěli jsme si ještě zajezdit sami, proto nás napadlo vám nic neříct a za chvíli se vrátit” vypráví David. a Radek horlivě přikyvuje. při odjezdu domů koupili oba chlapci Horské službě ohromnou krabici rumových pralinek, kterou si zasloužili za svou statečnost.

Michal

Na stanici horské služby zvoní telefon a zvedá ho nemladší člen Zdeněk, kterému je 25 let. Dozvěděl se, že se do chaty nevrátili z výcviku Ota a Pavel. Martin, Dominik a Šimon jdou Otu s Pavlem hledat a projíždějí trasu, kde kluci jezdili.

Jsou unavení ,protože sněží, je zima a tma.

Martin volá:”Haló je tady někdo”? a z druhé strany se slabě ozývá Ota ”Tady jsme”

Horská služba našla oba chlapce skrčené pod stromem, zaváté a napůl zmrzlé.

V chatě se dozvěděli, že si chtěli zajezdit sami ale v šeru zabloudili.

Dobrodružství dopadlo dobře díky Horské službě. (*celé škrtnuto*)

Petra 1

Na horách

Na stanici Horské služby v *Krkonoších (vsuvka)* v lednu okolo deváté drnčí telefon a zvedá ho nejmladší člen Adam (*pův. Karel je škrtnut*). Dovídá se od vedoucího lyžařského kurzu, že se dva chlapci Marek a Lukáš nevrátili do chaty. (*uč. žádá odstavec*) Skupina mužů jde kluky hledat: projíždí trasu mezi chatou Vločkou a loukou Sibirkou, na níž Marek s Lukášem jezdili. Hledání je v ošklivém počasí těžké, *protože (škrtnuto)* stále sněží.

Ozývá se táhlé volání do tmy ”Marku, Lukáši, haló ozvěte se!”. Po opakovaných voláních a světelných výzvách se ozve tichá odpověď ”Haló, pomoc, tady jsme, tady!”. *Muži nachází oba (škrtnuto)* Sláva, muži nachází *oba chlapce (škrtnuto)* Marka s * pod sněhovou peřinou.

Rychle je zabalí do dek a odváží do Vločky.

*Lukášem

V chatě se hoši vysuší a pijí horký čaj. Potom se rozpovídají ”chtěli jsme si ještě zajezdit a nikomu nic nepovědět, až nás zastihla tma a my zabloudili”.

Barbora 1

Na horách

Druhý den pobytu v Krkonoších na stanici horské služby drnčí telefon. Zvedl ho nejmladší člen Zdeněk. *Z telefonu se ozvalo (škrtnuto)* "Ahoj Zdeňku", ozvalo se z telefonu. "Tady Milan. Z lyžařského výcviku se nevrátili dva chlapci. Myslím, že to byl Petr a Tomáš". "Dobře, pošlu tam skupinu, aby se po nich podívala" Odpověděl Zdeněk. Vyslali Pavla, Mirka a Davida. Jezdili po okolí už hodinu projeli všechny možné trasy, ale ne a ne chlapce najít. Až se náhle ozvalo: Haló tady jsme, pomoc!". Horská služba nachází oba chlapce schoulené, vymrzlé a vystrašené. "Díky bohu, že jsme vás našli." "Všichni měli strach, kde jste a co se vám stalo". Řekl David.

Barbora 2

Na horách

Na stanici horské služby v Krkonoších 12. ledna drnčí telefon. Běží ho zvednout nejmladší člen Tomáš. Dozvěděl se, že se do chaty nevrátili z lyžařského výcviku dva chlapci. Pepa a Ondra. Skupina mužů se bez váhání vydá chlapce hledat. Mají o ně velké obavy, protože je tma a hustě sněží. Skupina mužů se prodírá sněhem a jeden muž najednou zvolá: "Slyším hlasy!" A opravdu byly to hlasy Ondry a Pepíka. Horská služba jde po sluchu za zvuky hlasů, až nakonec nachází oba chlapce schoulené pod stromem, zaváté a celé vystrašené. Všichni si - oddechli: "Našli jsme je!"

Ale tím celá záchranná akce nekončí, protože Pepík je zraněný na noze a nemůže chodit. Muži vytáhli lehátka a položili na něj Pepíka a vydali se k chytě. Až v chatě se všichni dovídají, že chlapci si ještě chtěli sami zaježdit, ale nemysleli na to, že je zastihne tma a vní zabloudí.

Pepíkova noha bude brzy v pořádku, ale bude si na to pamatovat.

Dobrodružství skončilo šťastně díky obětavosti členů Horské služby.

Martin

- 1) Na stanici 5. prosince zadrnčel telefon. Zvedl ho *nejlepší (škrtnuto)* Petr Kobilák nejmladší člen (*prohozeno pořadí slov značkou*)
 - 2) Dovídá se, že do chaty nevrátili z lyžařského výcviku pepa a laďa.
 - 3) Skupina mužů jde pepu a laďu hledat: prohlížíjí trasu mezi chatou a loukou na niž chlapci odpoledne ve 12 00 jezdili.
 - 4) Hledání je namáhavé, protože sněží je zima a tma
 - 5) Teprve po opakovaném volání a světelné signály se ozývá slabá odpověď stranou od prohledávané trasy.
 - 6) Horská služba nachází pepu a laďu schoulené pod smrkovým stromem zavate a cele vystrasene
 - 7) Až v chate se všichni dovidají ze pepa a lada při navratu opozdili. chteli si jeste zaježdit sami a proto instruktorovi nic neřekli, a pak je zastihla tma a v ní zabloudili.
 - 8) pepa a lada dostali horký Bylinkový čaj a sedeli u krbu.
 - 9) Dobrodružství skončilo šťastne jen díky obetavosti členů Horské služby.
- (*celý text je škrtnut, přepsat se dá pouze orientačně, Martin píše strašně a nedělá skoro žádné čárky a háčky apod.*)

Vypravování

Na stanici horské služby v Krkonoších zadrnčel telefon zvedl ho nejmladší člen horské služby Michal Chlubna.

Nejstarší člen horské služby zjišťuje, že se z lyžařského kurzu se nevrátil Petr a Šimon. Skupina mužů z horské služby jsou Petra a Šimona hledat: prohlížíjí trasu od chaty až po louku kde Petr a Šimon odpoledne jezdily.

Hledane Simona a Petra je namahave protože sneží je zima a tma

Teprve na opakovaní volání a světelné signály se ozyva slabá odpověď stranou od několika prohledané strany.

Muži z horské služby Petra a Simona nacházejí schoulené pod smrkovým stromě jsou vystrašení a zmrzlí.

Až v chatě se člen horské služby se dověda že chlapci si chtěli ještě zaježdit sami a tak instruktorovi nic nereklí a proto je zastihla tma, zabloudily.

Nakonec dopadlo všechno dobře chlapci dostali teply bylinkový čaj a šli si lehnout.

Petr 1

Na horách

Na stanici horské služby zvoní (škrtnuto) 10. ledna v Krkonoších zadrnčel telefon. Zvedl ho Nejmladší člen horské služby Vadim.

Dověděl se, že se do chaty nevrátili z lyžařského výcviku dva chlapci Pepa a Martin. A zavolal "Poplach!"

Skupina odvážných a odhodlaných mužů šla hledat chlapce. Projížděli trasu mezi *horskou (škrtnuto)* chatou Sport a sjezdovkou ne níž měli chlapci Pepa a Martin s družstvem odpoledne lyžařský výcvik.

Hledání bylo namáhavé, protože sněžilo, byla zima a tma.

Teprve na opakované volání a světelné signály se ozyvala slabá odpověď: *horská služba něco zaslechla (škrtnuto)* "Tady, tady jsme". Členové horské služby Šimon a Michla něco zaslechli. "Hej Michale, slyšels, to?" "Co?, no přece to volání. Poslouchej. No jo jedeme tam, honem přidej".

Šimon a Michla nachází Pepu a Martina schoulené pod velkým smrkem, zaváté a vystrašené "Rychle, volal Pepa" "Martin si zlomil nohu (škrtnuto) Oba záchranáři Martina dali na nosítka, Pepu posadili na skútr a odjeli do chaty.

Až v chatě se všichni dověděl se Pepa s Martinem si chtěli zaježdit sami na sjezdovce a instruktorovi

Martin a Pepa vysvětlují, se omlouvají "ze se to už nebude opakovat" (škrtnuto) ale náhle je přepadla tma. Chtěli dojít do chaty, ale zabloudili. Martin a Pepa se omlouvali že už se to nebude opakovat.

Dobrodružství skončilo šťastně a chlapci záchranářům děkovali, že jim zachránili život. A pro nás je poučení, že máme vše oznámit učitelí.

(Dva odstavce původně očíslovány čísly, poté čísla škrtnuta)

Táňa

Na horách

Na stanici Horské služby 19. prosince v Krkonoších zadrnčel telefon a zdvihl ho Dan; Nejmladší člen Horské služby. Dovídá se, že se do Petronovy chaty nevrátili z lyžařského výcviku dva chlapci – Jan a Adam. *(učitelka zde navrhuje odstavec)*. Skupina mužů jde chlapce hledat: projíždějí trasu mezi chatou a Petrou a Loukou u *(potoka – škrtnuto)* pramene Labe, kde chlapci odpoledne jezdili. Hledání je namáhavé, protože sněží, je zima a tma.

(Teprve opakované volání – škrtnuto) Vedoucí skupiny neustále volal: "Jane, Adame, kde jste?" pak sjel zase o kus níž a volal znova: "No tak odpovězte". Teprve na opakované volání a světelné signály se ozyvala slabá odpověď stranou od prohledávané trasy. Horská služba nachází oba chlapce schoulené pod velkým smrkem. Byli zavátí a vystrašení. *(uč. navrhuje odstavec)* Až v chatě se všichni dovídají, že se chlapci Jan a Adam při návratu opozdili, chtěli si ještě zaježdit sami, a proto instruktorovi nic nereklí a tak je zastihla tma a v ní zabloudili. *(uč. navrhuje odstavec)* Jejich dobrodružství skončilo šťastně jen díky obětavosti Marka, Luboše, Petra a Filipa z Horské služby.

Honza

(Na stanici drnčí telefon crr crr – škrtnuto)

Na stanici Horské služby pátek 13. prosince zadrnčel telefon: crr crr. Zvedl ho nejmladší člen Horské služby Bárt Simson/ Instruktor se domnívá, že se do chaty nevrátili dva chlapci Kenny McCormick a Bobby Suxheler.

Čtyři muži šli Kennyho a Bobbyho hledat. Přejíždějí trasu mezi chatou a loukou na sněžných skútrech. na niž chlapci odpoledne jezdili.

Hledání je namáhavé, protože sněží, je zima a tma. Teprve na opakované volání a vystřelování světelných signálů se najednou něco ozvalo, slabá odpověď "pomoc jsme tady" někde pod stromem. Kus od trasy našli kluky téměř podchlazené. Muži neváhali a odvezli kluky do chaty Kůnovka. *(uč navrhuje odstavec)* Až v chatě všichni zjistili jak to všechno bylo. Kluci měli jít domů, ale chtěli ještě jezdit tak instruktorovi nic neřekli, pak se unavili a sklouzli se pod strom a usnuli, až se probudili byla už tma byli *(omrzlí – škrtnuto)* skoro zmrzli začali odpovídat. Nakonec kluci koupili členům horské služby nové lyže.

Petr 2

Na horách

V lednu *(13. – škrtnuto)* paterk 13. zadrnčel na stanici horské služby telefon, u telefonu byl první nejmladší člen Martin. Dozvěděl se že 2x neposlušní chlapci se nevrátili ze sjezdovky poblíž hory Monte Everest zpět do chaty.

Skupina 10. dobrovolníků jde *(muže – škrtnuto)* dva chlapce hledat : Jeden z nich navrhl "*(aby šli – škrtnuto)* pojd'me směrem ke sjezdovce na které oba kluci lyžovali." Hledání je namáhavé, protože hustě sněží je skoro dvanáct hodin a -50°C. Až na sedmý pokus zaslechl Martin slabé volání o pomoc asi 100 m od sjezdovky. Naštěstí našli oba chlapce mírně při životě. Až v nemocnici v údolí se všichni dovídají od chlapců že si chtěli zalyžovat sami a najednou bylo 10 hodin a byla jim zima husté sněžení zasypalo cestu a zabloudili. Druhý den se chlapci vrátili na chatu pojmenovanou podle sněžného muže Hugo.

Jakub

Letos v zimě 3. ledna *(v zimě 3. ledna je vsuvka)* na stanici Horské služby v Krkonoších zvoní telefon. *(Na stanici zvoní telefon – škrtnuto)* Zvedl ho nejmladší člen Horské služby Petr Král *(jméno je vsunuto později)* . Dověděl že, se z lyžařského kurzu nevrátili dva kluci Michal a Mírek. *(uč navrhuje odstavec)*. Ihned běží za kapitánem Jakubem Blažejem. Kapitán nezahálí a už vyráží. Projíždějí sjezdovku, kde jezdili kluci, ale teprve *(na volání – škrtnuto)* pod strání našli chlapce pod *(uč dvakrát zakroužkovala "pod")* promrzlí až na kost *(uč navrhuje odstavec)*. V chatě se dovídají, že se kluci rozhodli ještě zajezdit ale instruktorovi nic neřekli. Michal měl *(má – škrtnuto)* kdysi zlomenou ruku a vypadá to, že ji má znovu zlomenou, protože vjel do smrku.

Kluci chtěli poděkovat, a tak jen koupili rum. Záchranáři se zasmáli a řekli že nepijí alkohol.

Zpráva – vyprávění

Květa

Velké Meziříčí

Vidali jsme se s rodinou do Velkého Meziříčí. Cestou jsme měli hlad, tak táta zastavil v nějaké restauraci. Když jsme se najedli, tak jsme chtěli jít dál, ale někdo nám propíchl gumu u auta.

Když táta vyměnil kolo jeli jsme dál. Přemýšlela jsme jaké to bude. Dorazili jsme do města. Dozvěděli jsme se od obyvatel, že se nad městem klene 425 metrů a 76 metrů vysoký dálniční most, který se jmenuje Vysočina. Potom jsme šli do velkomeziříčského zámku v kterém je muzeum silnic a dálnic ČR. Vyděli jsme tam modely mostů a hodně sbírek věnované historii a přírodě. V zámku byl také průvodce který nám řekl, že kdysi na místě zámku stál hrad, který byl založen ve 13. století. U hradu pobíval husitský vojevůdce Attila a později hrad obnovil kupec Samo a nazval ho samohradem. Po prohlídce zámku jsme se šli podívat na zdejší farní kostel sv. Mikuláše, která je ze 13. století, takže je památkou a později byl barokně upraven. Když jsme si prohlédli kostel, tak jsme šli se kouknout na renesanční radnici s mázhasem a sloupovou síní. Byl tam i původně gotický špitální kostel sv. Kříže. Okolo města byli zbytky městského opevnění. Když jsme i doprohlédli město, tak jsme museli do zdejšího hotelu. Práno jsme se probudili a vyšli z hotelu a šli jsme do přírody. Cesty vedly do pěkných míst v okolí. Šli jsme po modré stezce, která vedla do přírodního parku jenž se jmenuje Balinské údolí a vňom jsou nádherné zalesněné lokality. Obyvatelé města jak jsme se dověděli ji využívají krekreaci, bylo tam i koupaliště, které bylo nádherné a rádi jsme se tam koupali. Bylo tam i skalnaté Nesměřské údolí na kterém stál hrad Teplštein na která jsme se rádi podívali. Odjížděli jsme domů s nádhernými vzpomínkami a zážitky.

Klára

Fanoušek obviněn z napadení policisty

Dvacetiletý Pražák - fanoušek Sparty Praha se v pátek 17.4. 2000 nemohl stejně jako ostatní kolegové radovat z vítězství svého favorizovaného klubu. Zápas se odehrál na hřišti Sigmy Olomouc. Dvacetiletý fanoušek (*škrtnuto*) Filip Sítel krátce po utkání na protialkoholním oddělení nedalekého Šternberka. Zároveň byl stíhán za kopání policisty v opilosti. Policista s vážným zraněním leží ve Vinohradské nemocnici.

Městský soud hl. města Prahy rozhodl, že násilníkovi hrozí až 3 roky vězení.

další opravená verze:

Můj brat se šel v pátek 17.11.2000 podívat na zápas Sparta - Slavie, který se odehrál na hřišti Sigmy Olomouc, kde dvacetiletý mladík, ukrajinské národnosti se stejně jako jeho kamarádi z vítězství svého favorizovaného klubu dlouho neradoval. Skončil na záchytce poblíž Šternberka, odkud byli propuštěni až druhý den ráno. Ve večerních zprávách hlásili, že vyšetřovatel jej také stíhá za to, že kopal v opilosti do policisty a způsobil mu tak vážná a četná zranění. Policista leží v Vinohradské nemocnici a jeho stav je více než kritický. Městský soud hl. m. Prahy rozhodl, že násilníkovi hrozí až tři roky vězení.

předloha z novin nalepena v sešitě

Petra 1

Alpské peklo

* V devět hodin jedenáct minut 11.11. odjel vlak z nástupní stanice s nic netušícími turisty. Cesta měla trvat jen několik minut, ale přesto lanovka nedojela do konečné stanice. Po šesti minutách začíná lanovka hořet a zastavuje. "hoříme" hlásí řidič do stanice. Do obou stanic se už z tunelu valí hustý dým. Všichni běží dopředu směrem k řidiči. Lidé ječí strachem a pokouší se dostat ven z hořícího pekla. Jen dvanáct lidí je v dolní části vozu. Podařilo se jim dostat se ven t a tak unikli jistě smrti ve splodinách.

Je den po (škrtnuto) Den po nehodě záchranáři začínají s vyprošťováním pozůstatků obětí. Podařilo se jim identifikovat 155 obětí.

Tragédie je největší v Rakousku od konce 2. světové války. V zemi byl vyhlášen smutek. Sjezdovky v Kaprunu jsou uzavřeny. Oficiálně bylo potvrzeno 155 obětí a 12 záchráněných. Tímto neštěstím byla porušena velká navštěvovanost a sjezdovky asi dlouho nezažijí silnou vlnu turistů. další opravy pomoci *

*V televizi jsem s rodiči viděla zprávu z rakouského Kaprunu.

zpráva z novin nalepena v sešitě

Martin

Král F1 vydělává 4 ml.

(15. listopadu v 19.30 - škrtnuto) Včera jsme se koukali na sportovní noviny. Jako obvykle dávali fotbal, hokej a tenis, ale kromě toho jsme viděli závody formulí. Ve správách říkaly, že jeden závodník formule jedna Bernie Ecclestone vydělava asi 4 mil Kč. Umístil se na 1. místě v žebříčku Britu kteří dosahly v posledních letech nejvyššího průměru. Tabulka hodnotí příjmy od října 1999 do října 2000. Ecclestone vydělal v uplynulých letech 614 mil liber díky tomu, že prodal 50% podíl ve formulích. Každou hodinu vydělava 70.000 liber.

zpráva z novin nalepena v sešitě.

Táňa

Neštěstí lanovky způsobil únik oleje. Rakousko - Požár, při němž minulou sobotu 11.11 zahynulo v rakouském Kaprunu v Kitzsteinhorn ve vlaku lanovky 155 osob, byl z největší pravděpodobností způsoben únikem nejméně 50 litrů oleje z hydraulického systému lanovky. S odvoláním týdeníku Focus o tom včera večer informovala agentura AFP.

Podle týdeníku "v zadní kabině řidiče uniklo nejméně 50 litrů této velice hořlavé látky - kapaliny, a to jestli kvůli netěsnosti v některé trubičce " systému. Kapalina, která vytekla na koleje, pak vznikla jiskra, pak oheň a výsledek je nejméně 155 lidí, ale podle novějších správ 162. Zemský hejtman Franz Schatsdruder řekl: Hlavně se nebojte jezdit touto lanovkou, protože takováto katastrofa se stane jednou za sto let. Přístup do tunelu je možný pouze z horní stanice. Vleky by měly stát do pátku 17. listopadu.

Jakub

Pivo v Plzni vesměs nepodraží
ceny piva budou růst.

Ceny jsou v souvislosti s dnešním zvýšením cen, které ohlásila pivovarnická skupina. Plzeňský Prazdroj nebude zatím zvyšovat. Většina plzeňských restaurací a pivnic. Ceny veškerého sortimentu pivních značek všech tří pivovarů skupiny - Plzeňský Prazdroj, Radegast a Velké Popovice vzrostou v průměru o 55h za 0,5 l. Poslední zvýšení ceny nejprodávanějšího čepovaného piva gambrinus o 20 až 30 h spotřebitelé zaznamenali letos v květnu.

Michal

Klokani neuspěli v drby na Žižkově

Nedávno remízovali Bohemians se Slávií a porazili spartu, ale včera si připsali první prohru s pražským klubem viktorií Žižkov, které podlehli 2:1. Klokani sice vedli krásným gólem Kuliga, ale domácí tým ještě stihl do 45. minuty zvrátit výsledek 8. gólem Chihuriho ze Zimbabwe a druhý gól dal po dobře vypracované akci hlavou Sabou. Ve druhé půli se už nic zajímavého

nestalo. Viktorka má vynikající formu. Naposledy prohrála před měsícem se Slavií, potom však ve čtyřech zápasech získala skvělých 8 bodů, za dvě výhry a dvě remízy.

zpráva z novin nalepena v sešitě

Ota

O prázdninách se naše rodina rozhodla, že poletíme na Kubu. Když konečně naše letadlo přistálo, odjeli jsme do našeho hotelu Čang. Z ranních novin jsme se dozvěděli o vystoupení místního prezidenta ve čtyři hodiny odpoledne. Ve 3 hodiny jsme se vydali na cestu. Přesně za deset minut čtyři jsme byli na místě.

Přednáška už trvala dvacet minut, vtom se objevili čtyři atentátníci, kteří začali střílet po prezidentovi Fidelovi Castrovi. Prezident se schoval za stůl a jeho stráž opětovala palbu, žale žádného atentátníka netrefila. Čtyři atentátníci nastoupili do vozidla a ujeli. Prezident sice neutrpěl žádné zranění, ale i přes to se zasedání rozpustilo. Vrátili jsme se do hotelu a až do večera jsme nevyšli ven. Všem se hlavou honila stejná myšlenka: "kdo byli ti záhadní muži?". Již za dva dny v pátek byli atentátníci zatčeni v jednom panamském hotelu. Tato správa z novin nám udělala radost. Mezi atentátníky byl prý kubánek Luis Posada Carriles známý jako organizátor předchozích proticastrovských akcí, kterému se přičítá i atentát na kubánské letadlo v roce 1976. Náš výlet z jedné strany příjemný a z druhé nepříjemný, skončil. Když jsme se opět vrátili do České republiky, byli jsme rádi, že jsme zpátky. Naše vyprávění se všem líbilo.

Petr 1

Velký strach

Včera se táta vrátil z Kaprunu, celý veselý, ale my jsme měli o něho velký strach, protože mohl jet smrtelnou lanovkou. Když jsme ve zprávách viděli to neštěstí, vstávaly nám vlasy hrůzou na hlavě. Celé nám to vyprávěl. začali jsme o tom sbírat všechny informace.

Spekulace o tom, že se lanovka zapálila olejem z hydrauliky byla vyvrácena. Co způsobilo požár lanovky se nepodařilo zjistit. Na tomto úkolu pracuje tým specialistů. Začaly kontroly podobných lanovek ve všech alpských zemích. Musíme doufat, že se podobná tragédie nebude opakovat a do Rakouska budeme opět jezdit lyžovat beze strachu.

Honza

Sága zachráněného člunu.

V novinách jsem si vybral článek o člunu, který naboural do ledové kry ve Weddellovém moři. Trosečníci roku 1916 nasedli na záchraný člun potápějící se lodi. Nemají žádné spojení se světem, musí spoléhat jeden na druhého. Asi po pěti měsících se dostali na Sloní ostrov. Za rok v létě se k ostrovu přiblížila lovecká loď. Chvilí uvažovali a pak jeden z nich dostal nápad, že by mohli plout do jižní Georgie, kde je velrybářská stanice, ale museli bychom překonat asi 1300 km. Jednalo se o nejbouřlivější moře na světě jižně od mysu Horna.

Všichni s ním souhlasili, a tak vyjeli. Počasí bylo nepříznivé, přesto za týden uviděli krásné vrcholky Jižní Georgie. Nejbližší velrybářská stanice ležela na druhé straně ostrova. Rozhodli se, že půjdou pěšky. Šli ve dne i v noci 35 km horským terénem. Teprve 30. srpna viděli Chilský parníček. Zajásali a věděli, že jsou u cíle.

Zachráněný člun James Caird je dnes vystaven v muzeu.

Petr 2

Úspěšný tým trne, zda kouč půjde dál!

V nejúspěšnější desetibojařské skupině nastal problém. Trenér Zdeněk Váňa se rozhoduje, jestli ukončí své působení na postu trenéra elitní desetibojařské skupiny. Trenér Váňa navrhl Tomáši Dvořákovi, aby převzal funkci trenéra. Ten ale řekl: "nejde, abych trénoval. a ještě někoho. chci ještě něco dokázat a kdybych se rozhodl, že budu trénovat ostatní tak bych skončil svou kariéru". Tak to Roman Šebrle se nechal slyšet" "Nedovedu si představit někoho, kdo by nebyl z naší skupiny. Tomáš Dvořák je optimální". Kouč se zatím rozhodl, že zůstane do Březnového halového mistrovství světa v Lisabonu, ale pak ho bude muset někdo nahradit.